

معرفی کتاب

○ برگی از کتاب «خاطرات و مبارزات شهید محلاتی»

○ کتابهای منتشرشده مرکز اسناد انقلاب اسلامی

برگی از کتاب «خاطرات و مبارزات شهید محلاتی»

با یاد و گرامی داشت سالگشت شهادت روحانی مبارز حجة الاسلام والمسلمین شیخ فضل الله محلاتی (مهدی زاده)، گزینه اولین و آخرین سند از کتاب «خاطرات و مبارزات شهید محلاتی» را به خوانندگان ۱۵ خرداد تقدیم می‌کنیم. این کتاب که دربردارنده خاطرات شفاهی و اسناد و مدارک مبارزاتی آن شهید است، به زودی از سوی انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی منتشر خواهد شد.

اولین سند، در باره فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی شهید فضل الله محلاتی - در اسناد ساواک - مربوط به سال ۱۳۳۰ است.^۱ در این زمان ایشان به نمایندگی از طرف آیت الله کاشانی به آذربایجان سفر کرد تا مردم را برای شرکت در انتخابات دوره هفدهم تهییج کند.

شهید محلاتی درباره وقایع آن روزها، در خاطرات شفاهی خود چنین می‌گوید:
«در جریان انتخابات دوره هفدهم که روابط آیت الله کاشانی با مصدق هنوز خوب بود به آذربایجان رفتم و چهار ماه در آنجا ماندم و به عنوان نماینده از طرف ایشان مأمور شدم در انتخابات شرکت کنم. من مقلد مرحوم سید محمد تقی خوانساری بودم و ایشان اعلامیه داد که در انتخابات شرکت کنید... من آنجا، هم منبر می‌رفتم و هم درباره

۱. البته سابقه مبارزات سیاسی شهید محلاتی به چند سالی پیش از این واقعه، یعنی سال ۱۳۲۷ بر می‌گردد. در آن زمان که ایشان هفده یا هجده سال بیشتر نداشت، همگام با فداییان اسلام، اقدامات و فعالیت‌های وسیعی جهت مقابله با آوردن جنازه رضاشاه به ایران، از خود نشان داد. برای اطلاع بیشتر ر.ک. به مجله ۱۵ خرداد شماره ۹ و ۸ ص ۹۸.

انتخابات و مسائل مربوط به آن مبارزه می کردم. هفده روز یا بیشتر در مسجد جامع تبریز من به زبان فارسی سخنرانی می کردم و یکی از آقایان به نام سیدمرتضی موسوی به زبان ترکی [برمی گرداند] و از رادیو پخش می شد. شبهای مختلف مرا برای سخنرانی دعوت می کردند. بیست و پنج روز در «سراب» مبارزه کردم تا بهادری را از آنجا بیرونش کردم. اردبیل، مشکین شهر، مراغه و شهرهای مختلف آذربایجان رفته و سخنرانی کردم تا انتخابات دوره هفدهم تمام شد. دو گروه آنجا مبارزه می کردند، یکی تیپ جبهه ملی و آیت الله کاشانی، که نقطه مقابل سلطنت طلب ها بودند. در انتخابات تبریز نه نفر وکیل می خواستند که پنج نفر از ما انتخاب شد، چهار نفر از آنها. اینها ناراحت شدند و روز بعد از رأی گیری، سلطنت طلبها را مسلح کرده بودند و ریختند توی مسجد جامع. رئیس شهربانی وقت سرتیپ نخعی و فرمانده لشکر، سرلشکر مقبلی بود. اینجا سلطنت طلبها را مسلح کرده بودند و ریختند توی مسجد و آنها آمدند برای کشتن من و شروع کردند به تیراندازی به طرف من و من افتادم روی زمین که تیر به من نخورده. مردم یک عده فرار کردند یک عده دیگر دور مرا احاطه کردند و به مقابله برخاستند. هدف آنها من بودم. الحمدلله خدا نخواست و سالم ماندم و مرا از نقطه ای فراری دادند. بعد آمدم تهران و مجدداً برگشتم ولی به هر حال دیگر در آذربایجان نماندم و این یک دوران از مبارزات من بود.»

آخرین سند موجود در پرونده های ساواک، درباره شهید فضل الله محلاتی، مربوط به سال ۱۳۵۷ است. اوائل خردادماه این سال، از طرف اداره کل سوم به کمیته مشترك ضد خرابکاری دستور داده می شود که نسبت به دستگیری و تحت تعقیب قرار دادن فضل الله محلاتی که از روحانیون افراطی می باشد اقدام و نتایج حاصله را به اداره سوم اعلام دارند.

شهید محلاتی در این باره می گوید:

در اردیبهشت ۵۷ آخرین بار زندان رفتن من بود. رفتم کمیته مشترك، آنجا وضع زندان البته دیگر عوض شده بود. این کمیته دیگر آن کمیته سابق نبود. دیگر شکنجه نبود. ساواکیها دیگر پشمشان ریخته شده بود. همین هایی که فحش خواهر و مادر

۱. در متن خاطرات شفاهی شهید محلاتی زمان آخرین زندانی در کمیته مشترك اردیبهشت ماه ۵۷ ذکر شده که حدود احتمالی و قریب الوقوع زمان دستگیری ایشان را نشان می دهد. در این سند روز و ساعت دقیق دستور

می دادند، حالا می گفتند حضرت آیت الله سلام علیکم، چه فرمایشی دارید. خیلی وضع زندان عوض شده بود، طرفداران حقوق بشر به ایران آمده بودند. یک روز بعد از ظهر ریختند خانه من و مرا دستگیر کردند و بردند. من وقتی وارد کمیته شدم رفتم توی سلول انفرادی، بعد از ظهر بود، لباسهایم را گرفتند و لباس زندانی تنم کردند. توی سلول پیراهن زیر و روی زندان را - چون هنوز برایم پتو نیاورده بودند - گذاشتم زیر سرم و خوابیدم ...»

۳۱۲/۲۸۴۵

از اداره کل سوم

۳۷/۳/۶

۳۱۲

به کمیته مشترک ضدخرابکاری (۳۸۱)

۱۲-۲۰

درباره فضل الله مهدی زاده [محلای] فرزند غلامحسین

با توجه به اینکه نامبرده بالا از روحانیون افراطی می باشد خواهشمند است دستور فرمائید نسبت به دستگیری و تحت تعقیب قرار دادن مشارالیه اقدام و نتایج حاصله را به این اداره اعلام دارند

مدیر کل اداره سوم - ثابتی

از طرف عطارپور

گیرنده - ریاست سازمان اطلاعات و گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

امنیت تهران (۲۰-۱۲) جهت اطلاع

گیرنده - علاءالدین

گیرنده - بهادر

ساعت ۱۳:۵۰ روز ۳۷/۳/۶ مراتب به استحضار تیمسار ریاست سازمان بخش ۱۲

اطلاعات و امنیت تهران رسید مقرر فرمودند اول

وقت اداری به بخش مربوطه تحویل گردد.

۳/۷

۳۷/۳/۶

بازداشت و دستگیری ایشان ۳۷/۳/۷ مشخص شده است.

بنابراین اولین سند موجود در اسناد ساواک درباره سوابق مبارزاتی شهید محلای تاریخ ۳۰/۹/۱۱ و آخرین آن ۵۷/۶/۹ را نشان می دهد. موضوع آخرین سند منع پیگرد - موضوع اتهام «اقدام علیه امنیت کشور» و دستور نهایی عبارت «بایگانی شود» بوده است.

وزارت جنگ
ستاد ارتش
دائرة مرموزات

تبریز - رمز

فرمانده لشکر . طبق اطلاع محلاتی نامی در تبریز و فعلاً در سراب بمقامات عالیه توهین مینماید با اینکه وظیفه مقامات انتظامی جلوگیری از این گونه تبلیغات مضره می باشد معلوم نیست علت عدم جلوگیری چیست دستور فرمائید وسیله مردم میهن پرست و بطور مقتضی این شخص را در فشار شدید بگذارند که از آن منطقه فرار کند در این مواقع فرماندهان بایستی با ابتکار و حسن تدبیر بکلی از فعالیت این گونه عناصر خائن جلوگیری و شدیداً آنها را بوسیله مردم تنبیه نمایند که عبرت دیگران بشود .

شماره ۱۱۷۶۲ سرلشکر گرزن
۳۰/۹/۱۱

سازمان گشت‌ها

۱
۰۰۵۷۹۴
لین
دوست

از : اداره فاحشی نیروهای مسلح شاهنشاهی
(واحد ستانی ارتش)
به : گیسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور
موضوع : اعلام تطبیق قرار صادره

پلاکست پیغام ۱۸۲۰-۲۷۷۲-۲۸۵-۲۵۲۷/۱/۱۱

ردیف	نام	نام خانوادگی	نام پدر	موضوع اتهام
	فضل المصطفی	زاده	الاحسن	اقدام علیه امنیت کشور

سازمان گشت‌ها ارتش مورخه ۲۵۲۷/۱/۲۸
مورخه ۲۵۲۷/۱/۱۸
بوسیله تطبیق آن اقدام میگردد .

۲۱۲
در روز ۱۵ اردیبهشت
مورخه
در اداره فاحشی
۵۲۴
۸۰۰-۸۰۰

برگی از کتاب «خاطرات و مبارزات شهید محلاتی»

۲۵۵۲۳
۲
دوره
دوره
شماره
شماره
شماره
شماره

۱۹۲۱

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
دکتر دوم ستاد ارتش
شعبه مربوطه و مشرف
مستقیم

محررانه - مستقیم - لوی

چاپخانه آملی نجف آباد

محترمانه و بی‌شائبه گزارش تکراری فریادده لشکر ۲ تهران و جمع به سفارتی محلاتی نام در مسجد جامع تبریز که نسبت به نظام سلطنت و صلوات دولت پدگوشی راهات عالی نموده ضمناً نامبرده را نماینده آقای کاشانی معرفی نموده اند برای مزید استحضار خاطر عالی به جهت تقدیر و تمجید افزاینده و بالاخره اشخاصی که بر لایحه و رای اجراء مصادف صورت خود را نماینده و فرستاده آقای کاشانی معرفی نمایند معلوم نیست تصور و هدفشان چیست و آیا واقعا از طرف آقای کاشانی فرستاده میشوند یا بنام ایشان میفرمایند جلب توجه نموده و رفتار یکدیگر را نمایند خود را تحصیل به اجالی نمایند و در این نوع حساس که تمام اوقات دولت صرف به حسن جریان انتخابات میماند که بصورت خونی خانه پذیرد عدم جلوگیری از تار و کتار این تبیل اشخاص بیشتر باعث تفریح و تفریح آنها شده و وجهات مستقیم لغت را فراهم نمایند و آنچه که در مجلس است و در این مورد به نظر میآید -

مستقیم است امر را نمایند و در این مورد وجهات و تقصیرات و تقصیرات آنها نگردد تا از این گونه جریانات بطور مطلوب جلوگیری نماید . . .

ظرفی است که در پیوسته بزرگان بنام

۱۶ ۵۶
۸
۱۳۱۵
دوره از تاریخ
۱۳۱۵

برگی از کتاب «مخاطرات و مبارزات شهید محلاتی»

شماره _____

اداره ۱

به نظر می

تاریخ ۱۳۱ ماه _____

وزارت جنگ

ستاد ارتش

دائرة مرموزات

تبریز - رمز

فرمانده لشکر . طبق اطلاع محلاتی نامی در تبریز و عملاً در سراب بمقدمات
 عالیّه توهین مینماید با اینکه وظیفه مقامات انتظامی جلوگیری از این گونه تبلیغات
 ضربه میباشند معلوم نیست علت عدم جلوگیری چیست دستور فرمائید وسیله
 مردم صیون پرست و بطور مقتضی این شخص را در فشار شدید بگذارند که
 از آن منطقه فرار کند در این مواقع فرماندهان بایستی با ابتکار و حسن تدبیر
 یکی از فعالیت این گروه عناصر را شناسایی و بکارگیری و در پیدا آنها را بوسیله مردم
 تشویق نمایند که هر وقت در مکان بنشینند .

تاریخ ۱۱/۸/۳۱
 شماره ۱۱/۱۱/۳۱

۱۱	۱۳۱۱	۱۳۱۱
۱۳	۱۳۱۱	۱۳۱۱
۱۳	۱۳۱۱	۱۳۱۱

برگهی از کتاب «خاطرات و مبارزات شهید محلاتی»